

НИЩІВНА МОНОПОЛІЯ

УКРАЇНСЬКА КІНО — І МЕДІАІНДУСТРІЯ — РУХ У ХХІ СТОРІЧЧЯ

Петро Борисів

(Center for U.S. Ukrainian Relations, New York)

Кіномитці і публіка на Заході і в Україні запитують: «Що відбувається з кіноіндустрією в Україні? Чи виживе вона, і якщо так, то в якій формі?»

У плані бізнесу це питання пов'язане з очікуванням кроків уряду, які привернуть бізнесменів до співробітництва. У культурному плані: керівники кіно — та телевиробництва в Україні мають зберегти українську ідентичність, культуру і мову. У політичному плані фільми визначатимуть обличчя української ідентичності у світі, її імідж, мислення і світовідчуття українців.

Перше, і найголовніше: українська кіноіндустрія може і має набути фінансового наголосу — це є самопідтримка.

Друге: слід визначити роль кіно і телебачення у відбудові нації (чи то внутрішні, чи міжнародні аспекти).

Більшість людей у світі не матимуть нагоди відвідати Україну. Знатимуть вони про неї з фільмів і телепрограм. Той імідж і та мова, якою вони підуть до глядача, визначатимуть можливості української нації. Якщо мова буде російською, Україна й надалі сприйматиметься просто як частина Росії, і це вплине на всі аспекти українських міжнародних відносин — як у бізнесі, так і в дипломатії. Російські програми переважають у телепросторі України, і це є сигналом для навколишнього світу. Чи не найгірше, що телеканали показують російські стрічки з українськими субтитрами, які важко читати. Чи можна собі уявити, що по французькому телебаченню йде німецька стрічка з німецьким звуком і французькими субтитрами? Це питання національної ідентичності і ставлення до українців. Це те, що робить кожна зріла нація, і схибити в таких діях — значить сформувати відповідне уявлення про значущість і зрілість української нації.

Дії уряду щодо підтримки української мови в українській кіноіндустрії та на українському кіноринку не витримують критики. Тож не дивно, що Росія розглядає ці українські інституції як додаток до російських кіноринку і кіноіндустрії.

Пряма дистрибуція кінострічок США та Європи в Україні, озвучених українською мовою, сприятиме прийняттю України світовою індустрією кіно, підтримає використання її кінотовиробничих потужностей, позитивно вплине на імідж України та українців у світовому кіномистецтві. Ця підтримка може бути надана як податкові пільги і заохочення для дистриб'юторів та прокатників україномовних стрічок, DVD і телевізійних програм.

По-третє, кіно і телебачення — це два окремі сектори, різні за своєю фінансовою динамікою. Точка зору, що виробництво телепрограм має переважати, — хибна. Це різні види бізнесу, і їх успішне поєднання досить рідкісне. Сприйняття української індустрії як підрозділу російського телебачення означає, що українське кінотовиробництво не матиме незалежного розвитку. Виробництво російських телепрограм в Україні може бути фінансово вигідним для окремих персон, але ніяк не допомагає розвитку української індустрії теле — і кінотовиробництва. Російське телебачення не повинно мати урядової фінансової допомоги чи пільг від українського уряду. Такі механізми мають задіюватись тільки для підтримки української незалежної кіно — та телеіндустрії.

По-четверте, нині не той час, коли можна приватизувати українські кіностудії. Останні десять років були руйнівними щодо активів у цьому секторі. Частково це сталось через брак урядового нагляду, частково — через зацікавленість у дешевій приватизації шляхом знищення вартості активів, у будь-якому разі ці зловживання не повинні знову мати місце в Україні.

Навпаки, ці активи мають бути відновлені (з відповідною фінансовою підтримкою) згідно з вимогами сучасних стандартів кінотовиробництва і стати фокусною точкою для міжнародного кінотовиробництва.

П'яте: прихильники російської моделі фінансування кінотовиробництва ігнорують той факт, що вона є хибною для України. Незважаючи на високу вартість для держави, російською моделлю не було створено фінансово успішного продукту. З більш ніж 90 стрічок останнього року тільки одна стала прибутковою. Кошти, витрачені на виробництво решти покрила держава. Фактично російська модель відбиває мрії олігархів — за все платить держава. Російський уряд усвідомлює важливість існування національного кіно — і телевиробництва як частини національної ідентичності, для створення іміджу нації і згоден платити задля збереження впливу. Крім того, Росія не може мати життєздатну кіноіндустрію без півдня України — тому російський бізнесмен придбав Ялтинську студію, проштовхуються російські інтереси у придбанні Одеської кіностудії.

Шосте: медійний сектор (кіно, телебачення, радіо, преса, книгодрукування) має належати Україні і бути незалежним від впливу вузьких інтересів. Сьогодні контроль над телевиробництвом в Україні зосереджений в руках олігархічних кіл. Таке зосередження в найкращому випадку спотворює, а в найгіршому — унеможлиблює своєчасне та правдиве інформування суспільства в Україні, і, очевидно, завдає величезної шкоди процесам побудови вільного демократичного суспільства. У жодному іншому секторі монополія не може бути такою нищівною, як в медіа.

Як задіяти український потенціал у світовій кіноіндустрії?

Для процвітання незалежної української кіноіндустрії вкрай важливо досягнути самофінансування. Для цього потрібно стати частиною голлівудського грошового потоку. Україна повинна мати робоче середовище, здатне зацікавити голлівудську кіноіндустрію у виробництві стрічок на українській базі. У такий спосіб українські кіномитці зможуть досягнути світових стандартів і навчитись робити стрічки, успішні в усіх планах, стрічки, які б також несли нову українську ідентичність і позитивний імідж України та українців у світі.

Урядові ініціативи вкрай важливі для того, щоб такий розвиток подій став можливим. Відповідно структурована і підтримана у міжнародному голлівудському стилі, самофінансована кіноіндустрія пустить потужні корені в Україні. Це також надасть можливості задоволення некомерційних, соціальних, культурних та історичних кінопотреб нації. Міжнародне кіномистецтво прийде в Україну. Державне регулювання має визначити, для чийого блага це буде робитись, і відповідь одна — Україна і українці.